

Vleermuisonderzoek

J.A.L.-terrein Dongen

Onze referentie: 302337

Colofon

Opdrachtgever

Hazenberg Bouw B.V.
Mevrouw E. Coenen
Molenstraat 2
5262 ED VUGHT

Dossiergegevens

Onze referentie:	302337
Uw referentie:	Z1 8006-008
Status rapport:	v1.0
Datum rapport:	5 februari 2020
Citeertitel:	Verhaar, J. 2020. Vleermuisonderzoek, J.A.L.-terrein Dongen, 302337, Cobra Groeninzicht Vianen (NB)

Projectteam

Projectverantwoordelijke:	Jasper Verhaar
Specialist Natuur en Ecologie:	Jasper Verhaar Dries van Tuijn
Kwaliteitscontrole:	Dennis Slotboom
Redactie:	Liesbeth Werts

Contactgegevens

info@Cobra-adviseurs.nl
www.Cobra-adviseurs.nl
T. 088 - 262 72 00

Centraal postadres

Cobra adviseurs bv
Franssenstraat 66
5434 SJ Vianen (NB)

Bedrijfsgegevens

KvK Eindhoven 17232157
Btw-nr. NL 8199.70.220.B01
IBAN NL90 INGB 0008 5217 90

Samenvatting

In opdracht van Hazenberg Bouw B.V. heeft Cobra adviseurs bv een vleermuisonderzoek uitgevoerd bij drie gebouwen op het J.A.L.-terrein in Dongen. Het gaat om een gericht onderzoek naar verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en/of gewone grootoorvleermuis. Deze soorten zijn beschermd in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb). De drie gebouwen moeten worden gerenoveerd of gesloopt. Daarbij konden negatieve effecten op genoemde soorten op voorhand niet worden uitgesloten. U wilt weten hoe u moet handelen binnen het kader van de Wnb.

Werkwijze

Om de aanpak van het vleermuisonderzoek te bepalen, hebben wij de rapporten geraadpleegd van een in mei 2017 uitgevoerde ecologische quickscan en een in december 2018 uitgevoerde visuele inspectie. Vervolgens hebben wij op vijf momenten onderzoek met de batdetector uitgevoerd. Wij hebben hierbij de richtlijnen uit het Vleermuisprotocol 2017 als leidraad gebruikt voor het bepalen van de onderzoeksinspanningen.

Resultaten

Tijdens het onderzoek met de batdetector hebben wij zomer- en paarverblijfplaatsen van zes gewone dwergvleermuizen vastgesteld in één van de onderzochte gebouwen. Zomer- en paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis kunnen ook als winterverblijfplaats worden gebruikt.

Wet natuurbescherming

Alle vleermuizen zijn strikt beschermd onder de Wnb. Het renoveren of slopen van het gebouw met verblijfplaatsen leidt tot overtreding van artikel 3.5 lid 4 Wnb, omdat met een dergelijke handeling verblijfplaatsen worden aangetast.

Vervolgstappen

Om het gebouw met verblijfplaatsen te mogen renoveren of slopen, is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming nodig. Deze ontheffing moet worden aangevraagd bij het bevoegd gezag, in dit geval Provincie Noord-Brabant. Bij de ontheffingsaanvraag moet u ook een activiteitenplan aanleveren.

In het activiteitenplan staat onder andere vermeld welke compenserende en mitigerende maatregelen u gaat treffen om negatieve effecten op gewone dwergvleermuis zo veel mogelijk te beperken. Compenserende maatregelen zijn bijvoorbeeld het tijdig aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuis. Bij mitigerende maatregelen moet u denken aan:

- het op zo vleermuisvriendelijke mogelijke wijze ongeschikt maken van op te heffen verblijfplaatsen;
- het uitvoeren van de werkzaamheden in de voor deze vleermuizen minst kwetsbare periode;
- het inschakelen van een vleermuisdeskundige.

Inhoud

Samenvatting	2
1 Inleiding	4
2 Situatie en planvorming	5
3 Werkwijze	8
3.1 Vooronderzoeken	8
3.2 Onderzoek met de batdetector	8
4 Resultaten	10
4.1 Resultaten vooronderzoeken	10
4.1.1 Quicksan flora en fauna	10
4.1.2 Visuele inspectie gebouwen en bomen	10
4.2 Resultaten onderzoek met de batdetector	10
4.2.1 Waargenomen soorten	10
4.2.2 Verblijfplaatsen	10
4.2.3 Overige functies voor vleermuizen	12
5 Conclusie en advies	14
Bijlage 1. Rapport quickscan flora en fauna	
Bijlage 2. Rapport visuele inspectie gebouwen en bomen	

1

Inleiding

In opdracht van Hazenberg Bouw B.V. hebben wij een vleermuisonderzoek uitgevoerd. Het onderzoek is uitgevoerd bij drie gebouwen op het J.A.L.-terrein in Dongen. Dries van Tuijn en Jasper Verhaar hebben het veldwerk uitgevoerd in de periode juni t/m september 2019.

Aanleiding en doel

Dit onderzoek moet uitgevoerd worden in verband met het voornemen de gebouwen grondig te renoveren of te slopen en de directe omgeving opnieuw in te richten. Uit een uitgevoerde beoordeling (rapport 'F&F Hazenberg Bouw J.A.L.-terrein Dongen' met ons kenmerk 302108) is gebleken dat gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en/of gewone grootoorvleermuis waarschijnlijk verblijfplaatsen hebben in de drie gebouwen. Wij hebben onderzocht of vleermuizen gebruikmaken van het projectgebied. En zo ja, welke soorten vleermuizen en op welke manier. U wilt namelijk weten hoe u moet handelen binnen het kader van de Wet natuurbescherming.

Onderzoeksvragen

Wij beantwoorden met dit onderzoek de volgende vragen:

- Maken vleermuizen gebruik van het projectgebied?
- Wat is de waarde van de onderzochte gebouwen voor vleermuizen?
- Welke vervolgstappen zijn noodzakelijk in het kader van de Wet natuurbescherming?

Hebt u na het lezen van dit rapport nog vragen?

Neem dan gerust contact met ons op. Wij zijn bereikbaar op 088-262 72 00.

Uw veelzijdig specialist,

Joost Verhagen
Directeur Cobra

Vianen (NB), 5 februari 2020

2

Situatie en planvorming

Projectgebied

Het projectgebied betreft drie gebouwen op een voormalig industrieel terrein aan de Sint Josephstraat in Dongen. Het gaat om de gebouwen met de nummers 1, 2 en 4 die binnen de rode kaders op afbeelding 1 zijn aangeduid. De overige vijf gebouwen zijn geen onderdeel van het vleermuisonderzoek.

Afbeelding 1. Projectgebied

De situatie

Gebouw 1 is een voormalige fabriekshal. In de noordelijkste punt bevindt zich een oude liftschaft. Het gebouw heeft een plat dak met bitumen. Het gebouw verkeert in vervallen staat, maar is op het moment van ons onderzoek nog in gebruik als opslagplaats voor materialen. Het gebouw wordt niet permanent verwarmd.

Gebouw 2 is in het verleden gebruikt als woonruimte. Het bestaat uit verschillende compartimenten. De kopgevel aan de zuidzijde is bekleed met hardhouten latten waarvan er enkele ontbreken. De andere gevels zijn van steen. De raamkozijnen aan de oostgevel zijn afgetimmerd met houten platen. De westgevel is over een groot oppervlakte bedekt met klimplanten. Het dak bestaat uit twee delen: een puntdak met dakpannen en een plat dak met bitumen. Het gebouw staat al geruime tijd leeg en wordt niet verwarmd.

Gebouw 3 is een loods met een aluminium dak en stenen gevels met spouw. Dit gebouw is minder oud dan de overige gebouwen op het terrein. Op foto 1 t/m 6 is de situatie weergegeven.

Planvorming

Hazenberg Bouw B.V. wil de onderzochte gebouwen grondig renoveren of slopen. Het terrein wordt ingericht als woonlocatie. Wanneer welke werkzaamheden worden uitgevoerd en welke periode hiervoor uitgetrokken wordt, is op het moment van ons onderzoek nog niet duidelijk.

Foto 1. Noordgevel gebouw 1

Foto 2. Dak en westgevel gebouw 1

Foto 3. Oostgevel gebouw 2

Foto 4. Dak en zuidgevel gebouw 2

Foto 5. Dak, noord- en oostgevel gebouw 4

Foto 6. Zuidgevel gebouw 4

3

Werkwijze

3.1 Vooronderzoeken

Quickscan flora en fauna

Ecologisch adviesbureau De Brabantse Wal heeft in mei 2017 een quickscan flora en fauna uitgevoerd. Wij hebben dat rapport met kenmerk 'Quickscan flora en fauna ten behoeve van herontwikkeling terrein voormalige schoenfabriek aan de Sint Josephstraat 39-50 te Dongen' (zie bijlage 1) geraadpleegd.

Visuele inspectie gebouwen en bomen

Cobra adviseurs bv heeft op 21 december 2018 een visuele inspectie uitgevoerd bij gebouw 1 t/m 8 (zie afbeelding 1) en bomen op het voorterrein. Tijdens deze visuele inspectie is met behulp van gespecialiseerde methoden gezocht naar (potentiële) verblijfplaatsen van vleermuizen. De uitkomsten van die inspectie zijn beschreven in het rapport met het kenmerk 'Briefrapport 302108 Beoordeling gebouw en boom op verblijfplaatsen van vleermuizen op locatie J.A.L.-terrein in Dongen' d.d. 18 februari 2019 (zie bijlage 2). Dit rapport hebben wij gebruikt om de aanpak van het voorliggende onderzoek te bepalen.

3.2 Onderzoek met de batdetector

Aanpak

Wij hebben door visuele waarnemingen en met behulp van batdetectors bepaald of vleermuizen in het projectgebied aanwezig zijn en wat voor gedrag deze vertonen. Wij hebben gelet op het in- en uitvliegen van potentiële verblijfplaatsen, foerageergedrag, langsvliegen en het uiten van sociale roepen. Het gedrag geeft inzicht in de functionaliteit van het projectgebied voor vleermuizen. Wij hebben bij dit onderdeel van het onderzoek gebruikgemaakt van de richtlijnen uit het Vleermuisprotocol 2017. Dit protocol is ontwikkeld door het Netwerk Groene Bureaus en goedgekeurd door zoogdiervereniging VZZ, Gegevens Autoriteit Natuur (GAN) en het Ministerie van LNV.

Onderzoeksinspanning

Om het aantal onderzoeksronden te bepalen, hebben wij de richtlijnen uit het Vleermuisprotocol 2017 als leidraad gebruikt en zijn wij ervan uitgegaan dat in het projectgebied winter-, kraam-, zomer- en/of paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en/of gewone grootoorvleermuis aanwezig kunnen zijn. Een overzicht van het uitgevoerde veldwerk met de batdetector en de omstandigheden vindt u in tabel 1.

Tabel 1. Overzicht van uitgevoerde veldbezoeken met batdetector en de omstandigheden

	Bezoek 1	Bezoek 2	Bezoek 3	Bezoek 4	Bezoek 5
Datum	4-6-2019	5-7-2019	5-8-2019	2-9-2019	25-9-2019
Start-/eindtijd	2.30 - 5.30	2.30 - 5.30	21.30 - 0.30	21.30 - 23.30	20.30 - 22.00
	uur*	uur*	uur	uur	uur
Onderzoeker(s)	Jasper Verhaar Dries van Tuijn	Jasper Verhaar Dries van Tuijn	Jasper Verhaar Dries van Tuijn	Jasper Verhaar Dries van Tuijn	Jasper Verhaar
Temperatuur (gemiddeld)	12°C	15°C	19°C	14°C	16°C
Windkracht	1 Bft	0 Bft	1 Bft	2 Bft	2 Bft
Windrichting	ZO	-	ZW	ZW	ZW

* Ten aanzien van laatvlieger adviseert het Vleermuisprotocol 2017 onder andere twee veldbezoeken vanaf 0 tot 2 uur na zonsondergang in de periode 15 mei - 15 juli. Wij hebben ervoor gekozen om deze veldbezoeken uit te voeren op een moment later dan 2 uur na zonsondergang, namelijk in de nacht vanaf ongeveer 3 uur voor zonsopgang tot zonsopgang. Uit wetenschappelijk onderzoek¹ is namelijk gebleken dat laatvliegers in de kraamperiode gedurende de nacht en tegen de ochtend regelmatig en relatief luidruchtig in de directe nabijheid van een verblijfplaats aanwezig zijn en dus niet uitsluitend tussen 0 en 2 uur na zonsondergang. Bovendien zijn terugkerende laatvliegers eenvoudiger waar te nemen dan uitvliegende laatvliegers op het moment dat er nog geen concrete aanwijzingen voor een verblijfplaats zijn. Dit vergroot de nauwkeurigheid van ons onderzoek.

¹ Simon, Hüttenbügel & Smit-Viergutz (2004), Ecology and Conservation of Bats in Villages and Towns, Schriftenreihe für Landschaftspflege und Naturschutz Heft 77, Bonn, Germany.

4

Resultaten

4.1 Resultaten vooronderzoeken

4.1.1 Quickscan flora en fauna

Uit de door ecologisch adviesbureau De Brabantse Wal in mei 2017 uitgevoerde quickscan flora en fauna is naar voren gekomen dat er vleermuizen in het projectgebied aanwezig kunnen zijn. Er is aangegeven dat in de liftschacht van gebouw 1 mogelijk een verblijfplaats van gewone dwergvleermuis aanwezig is. In een paardenkastanje op het voorterrein bevindt zich mogelijk een verblijfplaats van rosse vleermuis.

4.1.2 Visuele inspectie gebouwen en bomen

Tijdens de door Cobra uitgevoerde visuele inspectie van 2019 blijkt dat er geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn in de liftschacht van gebouw 1 of in de paardenkastanje op het voorterrein. Wel is gebleken dat in gebouw 1 (anders dan in de liftschacht) en op verschillende plaatsen in gebouw 2 en gebouw 4 waarschijnlijk verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Dit vanwege de aanwezigheid van uitwerpselen van vleermuizen bij gebouw 2 en 4 en de aanwezigheid van veel scheuren en kieren in gebouw 1. Zie het rapport (bijlage 2) voor details over de vindplaatsen van uitwerpselen. De aanwezigheid van (potentiële) vleermuisverblijfplaatsen in gebouw 3 en 5 t/m 8 zijn op basis van deze visuele inspectie redelijkerwijs uitgesloten. Deze gebouwen zijn namelijk niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen.

4.2 Resultaten onderzoek met de batdetector

4.2.1 Waargenomen soorten

Tijdens ons onderzoek met de batdetector hebben wij waarnemingen geregistreerd van voornamelijk gewone dwergvleermuis en in mindere mate van ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Wij hebben gewone dwergvleermuis tijdens alle vijf de veldbezoeken aangetroffen binnen het projectgebied. Ruige dwergvleermuis en laatvlieger hebben wij alleen kortstondig op één moment waargenomen.

4.2.2 Verblijfplaatsen

Wij hebben zomer- en paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aangetroffen in gebouw 2. Van gewone dwergvleermuis is bekend dat kleine zomer- en paarverblijfplaatsen ook als winterverblijfplaats gebruikt kunnen worden. Er zijn geen aanwijzingen dat massawinterverblijfplaatsen of kraamverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis in het projectgebied aanwezig zijn.

Wel hebben wij op circa 100 m afstand van het projectgebied een kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aangetroffen. Er zijn geen verblijfplaatsen van andere soorten dan gewone dwergvleermuis aangetroffen in en nabij het projectgebied. Hieronder lichten wij de resultaten verder toe.

Zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis

Tijdens het veldbezoek op 4 juni 2019 hebben wij drie gewone dwergvleermuizen zien invliegen in verschillende openingen tussen de hardhouten gevelbekleding aan de zuidgevel van gebouw 2. Op 5 juli 2019 hebben wij twee gewone dwergvleermuizen de zuidgevel zien invliegen en vier gewone dwergvleermuizen in een kier achter de houten dakgoot aan de oostgevel van gebouw 2. Tijdens het veldbezoek op 5 augustus 2019 zijn drie uitvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen bij gebouw 2, twee vleermuizen verlieten de kier achter de dakgoot en één vleermuis verliet de zuidgevel. Op basis van deze waarnemingen stellen wij vast dat gebouw 2 door maximaal zes gewone dwergvleermuizen tegelijk in gebruik is als zomerverblijfplaats.

Er zijn in totaal op tien verschillende plekken van het gebouw in- of uitvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Namelijk zes bij de kier achter de dakgoot aan de oostgevel en vier bij openingen tussen de hardhouten gevelbekleding aan de zuidgevel. Het is goed mogelijk dat deze vleermuizen zich na het invliegen verplaatsen achter de dakgoot en achter het hout aan de zuidgevel. Deze twee elementen van het gebouw kunnen daarom als twee zomerverblijfplaatsen voor meerdere vleermuizen worden gezien. Op afbeelding 2 zijn de locaties van de in- en uitvliegende vleermuizen aangegeven (gele markeringen).

Afbeelding 2. Locaties van in- en/of uitvliegende gewone dwergvleermuizen (zomerverblijfplaatsen)

Paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis

Tijdens de veldbezoeken op 2 september en 25 september 2019 hebben wij bij gebouw 2 een paarterritorium van gewone dwergvleermuis vastgesteld aan de hand van een roepend mannetje (zie blauwe markering op afbeelding 3). De aanwezigheid van een paarterritorium betekent dat een paarverblijfplaats zeer waarschijnlijk aanwezig is in het gebouw. Het is niet precies vast te stellen om welke deel van het gebouw het gaat, omdat wij alleen baltsroepen hebben gehoord van een rondvliegende gewone dwergvleermuis en niet vanuit een verblijfplaats in het gebouw.

Het is van gewone dwergvleermuis bekend dat de baltsroepen voornamelijk tijdens het vliegen worden geuit, maar wel in de buurt van een paarverblijfplaats. Het is aannemelijk dat de paarverblijfplaats zich net als de zomerverblijfplaatsen bevindt in de kier achter de dakgoot aan de oostgevel of ergens achter de hardhouten gevelbekleding aan de zuidgevel van gebouw 2.

Winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis

Van gewone dwergvleermuis is bekend dat een plek die als zomerverblijfplaats of paarverblijfplaats van een mannetje in gebruik is, ook als winterverblijf gebruikt kan worden. Met strenge vorst kunnen deze dieren waarschijnlijk alsnog verhuizen naar een andere verblijfplaats, mochten deze verblijfplaatsen niet voldoende beschutting bieden.

Afbeelding 3. Locatie van het paarterritorium van een gewone dwergvleermuis bij gebouw 2 (blauwe markering)

4.2.3 Overige functies voor vleermuizen

Foerageergebied

Tijdens alle veldbezoeken zijn steeds een tot twee gewone dwergvleermuizen foeragerend aanwezig in de directe omgeving van de onderzochte gebouwen. Deze exemplaren maken afwisselend gebruik van de open plekken tussen de gebouwen, open plekken op naastgelegen particulier terrein en randen van het bosperceel ten zuiden van het projectgebied. Op één moment, namelijk tijdens het veldbezoek op 4 juni 2019, hebben wij een ruige dwergvleermuis kortstondig foeragerend waargenomen ten zuiden van gebouw 1. Op basis van onze waarnemingen kunnen wij stellen dat het projectgebied onderdeel is van een groter geheel aan foerageerlocaties voor gewone dwergvleermuis en in mindere mate voor ruige dwergvleermuis. Het projectgebied is echter niet een op zichzelf staand en essentieel foerageergebied voor vleermuizen.

Vliegrouete

Op 2 september 2019 hebben wij een overvliegende laatvlieger waargenomen ter hoogte van gebouw 2. Wij hebben in of nabij het projectgebied echter geen vaste vliegrouete kunnen vaststellen van de vleermuizen die wij tijdens het onderzoek hebben waargenomen. Ook hebben wij geen aanwijzingen gevonden dat het projectgebied of elementen in het projectgebied onderdeel zijn van een vaste vliegrouete voor vleermuizen die buiten het projectgebied verblijfplaatsen en foerageergebieden hebben en het projectgebied eventueel als stapsteen zouden kunnen gebruiken.

Kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuis (buiten projectgebied)

Tijdens het veldbezoek op 5 juli 2019 hebben wij een kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aangetroffen op circa 75 m ten noorden van het projectgebied (zie afbeelding 4). Het gaat om een verblijfplaats achter een boeiboord aan de noordoostzijde van een woonhuis. Wij hebben circa twintig gewone dwergvleermuizen de verblijfplaats zien invliegen, maar mogelijk was een onbekend aantal vleermuizen al in de verblijfplaats aanwezig op het moment van waarnemen. De aanwezigheid van een kraamverblijfplaats laat zien dat de omgeving van het projectgebied erg geschikt is als leefgebied voor gewone dwergvleermuis. Het is aannemelijk dat individuele vleermuizen die zich in het projectgebied ophouden, tot dezelfde populatie horen als de individuen in de kraamverblijfplaats.

Afbeelding 4. Locatie kraamverblijfplaats gewone dwergvleermuis (gele markering)

5

Conclusie en advies

In dit hoofdstuk geven wij antwoord op de onderzoeksvragen en gaan wij in op de te nemen vervolgstappen.

Maken vleermuizen gebruik van het projectgebied?

Wij hebben drie soorten vleermuizen in het projectgebied waargenomen. Het gaat om gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Alle waargenomen vleermuizen hebben wij met voldoende zekerheid op soortniveau kunnen determineren op basis van visuele waarnemingen en/of geluidsanalyse. Alleen gewone dwergvleermuis maakt duidelijk gebruik van het projectgebied. Van ruige dwergvleermuis en laatvlieger hebben wij geen duidelijke relatie met het projectgebied vast kunnen stellen.

Wat is de waarde van de onderzochte gebouwen voor vleermuizen?

Gewone dwergvleermuis

Zes gewone dwergvleermuizen gebruiken de houten gevelbetimmering van de zuidgevel van gebouw 2 en de kier tussen de houten dakgoot en de oostgevel van gebouw 2 als zomerverblijfplaats. Eén van deze zomerverblijfplaatsen wordt ook als paarverblijfplaats gebruikt door een mannetje. Van gewone dwergvleermuis is bekend dat zomer- en paarverblijfplaatsen ook gebruikt kunnen worden als winterverblijfplaats.

Ruige dwergvleermuis en laatvlieger

Er zijn geen verblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis en laatvlieger aanwezig in het projectgebied. Bovendien hebben wij van beide soorten slechts één exemplaar kortstondig en slechts tijdens één veldbezoek waargenomen. Hieruit blijkt dat het projectgebied waarschijnlijk niet dagelijks door deze soorten wordt aangedaan en dat de onderzochte gebouwen geen bijzondere waarde hebben voor deze soorten.

Welke vervolgstappen zijn noodzakelijk in het kader van de Wet natuurbescherming?

Gewone dwergvleermuis

Voor gewone dwergvleermuis zijn een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming nodig én specifieke compenserende en mitigerende maatregelen. Door het renoveren of slopen van gebouw 2 worden namelijk zomer-, paar- en mogelijk winterverblijfplaatsen van deze soort aangetast. Daarmee vindt overtreding plaats van artikel 3.5 lid 4 Wnb.

Compenserende maatregelen zijn het tijdig aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen. Mitigerende maatregelen zijn bijvoorbeeld het op zo vleermuisvriendelijk mogelijke wijze ongeschikt maken van op te heffen verblijfplaatsen, het uitvoeren van de werkzaamheden in de voor deze vleermuizen minst kwetsbare periode en het inschakelen van een vleermuisdeskundige.

De compenserende en mitigerende maatregelen moeten worden beschreven in een activiteitenplan dat u tegelijk met de ontheffingsaanvraag aanbiedt aan het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag is in de geval Provincie Noord-Brabant. Bovendien moet bij de aanvraag een onderbouwing worden aangeleverd van een in het kader van de Wnb – Habitatrichtlijn genoemd wettelijk belang van de voorgenomen activiteiten. Het meest voor de hand liggende wettelijk belang is in dit geval: 'Volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang'. Als u wilt, dan kunnen wij de ontheffingsaanvraag inclusief het opstellen van een activiteitenplan voor u verzorgen.

Ruige dwergvleermuis en laatvlieger

Voor ruige dwergvleermuis en laatvlieger zijn geen vervolgstappen nodig in het kader van de Wet natuurbescherming. Er is namelijk geen sprake van verblijfplaatsen en er wordt geen essentieel foerageergebied of vliegroute aangetast van deze soorten.

Bijlage 1

Rapport quickscan flora en fauna

**Quick-scan flora en fauna ten behoeve van
herontwikkeling terrein voormalige schoenenfabriek
aan de Sint Josephstraat 39-53 te Dongen**

Opdrachtgever : Verhoeven Milieutechniek
Rapporteurs : M. de Haan-Zaalberg en W. de Haan
Datum : mei 2017
Rapportnr. : 17.05.03
Versie : 1.0

Lobepolder 7
4617 MP Bergen op Zoom
0164-243680
www.brabantsewal.eu

Inhoud

	blz
1. Inleiding	
1.1. Aanleiding en doel van het onderzoek	3
1.2. beoordelingskader	3
1.3. Werkwijze	8
2. Natuurwaarden van het onderzochte terrein	
2.1. Resultaten veldonderzoek	9
2.2. Inventarisatie bomen jal-locatie Dongen door BTL Bomendienst	10
2.3. Natuurloket	10
2.4. Overige bronnen	11
2.5. Analyse op basis van de beschikbare gegevens	12
3. Te verwachten effecten bij de uitvoering van de plannen en mogelijkheden om negatieve effecten te mitigeren	
3.1. Te verwachten effecten op de verschillende soortgroepen	15
3.2. Mogelijkheden om de effecten te voorkomen, ongedaan te maken of te compenseren	17
4. Toets aan de Wet natuurbescherming en het ruimtelijk beleid	
4.1. Wet natuurbescherming	18
4.2. Verordening natuurbescherming Noord-Brabant	19
4.3. Ruimtelijk beleid	19
5. Samenvatting en advies	20

Bijlagen

1	Tabel broedgegevens van vogels	22
2	Geraadpleegde bronnen	23

1. Inleiding

1.1. Aanleiding en doel van het onderzoek

Woningbouwvereniging Casade wil het gebouwencomplex aan de Sint Josephstraat 39-53 te Dongen ontwikkelen of verkopen. Op het terrein was voorheen de schoenfabriek JAL (J.A.Ligtenberg) gevestigd.

Het schoenenbedrijf is begonnen in het als Rijksmonument aangewezen woonhuis op nummer 41. Om de productie uit te kunnen breiden is het bedrijf tussen 1907 en 1915 in fasen verplaatst naar een achterliggend fabrieksgebouw. Daarna volgde de bouw van een grote fabriekshal; een twee verdiepingen hoog bakstenen gebouw met een betonskelet, waardoor grote overspanningen en grote raampartijen mogelijk werden. Ook dit gebouw is aangewezen als Rijksmonument.

De schoenenfabricage is in 1984 gestopt. Tegenwoordig is er een kringloopbedrijf in het monument gevestigd. Achter op het terrein (met ingang op nummer 53) is in de jaren 80 van de vorige eeuw een nieuwe loods gebouwd waarin tot voor enkele jaren een garagebedrijf zat; tegenwoordig is het hobbymatig in gebruik bij een tijdelijke bewoner.

Woningbouwvereniging Casade heeft Verhoeven milieutechniek gevraagd voor de toekomstige ontwikkeling c.q. verkoop van het terrein een risico-inventarisatie van de locatie (grond en alle opstallen) op te stellen.

Verhoeven Milieutechniek heeft in dat kader ecologisch adviesbureau de Brabantse Wal verzocht een quick-scanonderzoek flora en fauna uit te voeren. Deze rapportage is een verslaglegging van het uitgevoerde onderzoek. Hierin zijn de natuurwaarden en de risico's bij ontwikkeling van het terrein voor die natuurwaarden in beeld gebracht.

Ook is aangegeven welke maatregelen eventueel kunnen worden getroffen om negatieve effecten te beperken of zo nodig te compenseren. Indien van toepassing worden ook voorstellen gedaan voor noodzakelijke ontheffings- of vergunningenprocedures.

1.2. Beoordelingskader

Wet natuurbescherming

Met ingang van 1 januari 2017 is de nieuwe Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet vervangt de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. De Wet natuurbescherming beschermt Natura 2000-gebieden, bosgebieden en dier- en plantensoorten die in het wild voorkomen. Sommige bepalingen uit de Wet natuurbescherming zijn het gevolg van afspraken op internationaal en Europees niveau.

Gebieden

De gebiedsbescherming in de Wet natuurbescherming betreft bossen en de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Natura 2000 is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen, gezien vanuit een Europees pers-

pectief. Natura 2000 wil deze flora en fauna duurzaam beschermen. Nederland heeft in eerste instantie in totaal 162 gebieden aangemeld om onderdeel uit te maken van het Nederlandse deel van het Natura 2000 netwerk. Nadien zijn daar 4 gebieden op de Noordzee bijgekomen. Voor het grootste deel van de gebieden zijn inmiddels aanwijzingsbesluiten genomen. Met de invoering van de Wet natuurbescherming is de categorie Staats- en/of Beschermde natuurmonumenten uit de Natuurbeschermingswet 1998 vervallen. Omdat die gebieden veelal ook onderdeel uitmaken van het Natura 2000-netwerk en/of het Nationaal Natuurnetwerk blijft bescherming van die gebieden verzekerd.

Soorten

De wet kent 3 beschermingsregimes: voor soorten:

1. Soorten die zijn beschermd op grond van de Vogelrichtlijn
2. Soorten die zijn beschermd op grond van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn
3. Soorten, die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden.

Er geldt ook een algemene bescherming voor alle soorten; de zogenaamde algemene zorgplicht.

Algemene zorgplicht

In de wet is, evenals in de voormalige flora- en faunawet, een algemene zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht is als een open norm geformuleerd in het eerste lid van artikel 1.11. In het tweede lid is bepaald dat de zorgplicht in elk geval inhoudt dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:

1. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
2. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden geveegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
3. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Verboden volgens de wet

Volgens de wet mag er geen schade toegebracht worden aan vogels en aan beschermde dieren of planten. De verboden en afwijkingsmogelijkheden die de wet kent zijn direct overgenomen uit de genoemde richtlijnen en verdragen. Op grond van de artikelen 3.1 en 3.2 gelden voor deze vogels de volgende verboden:

- het opzettelijk doden en vangen van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb);
- het opzettelijk vernielen en beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren en het wegnemen van nesten (artikel 3.1 lid 2 Wnb);
- het rapen en houden van eieren (artikel 3.1 lid 3 Wnb);
- het opzettelijk storen van vogels indien dit van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (artikel 3.1 lid 4 en 5 Wnb);
- het verkopen, vervoeren voor verkoop, onder zich hebben voor verkoop of ten verkoop aanbieden van (gemakkelijk herkenbare delen of producten van) dode of levende vogels (artikel 3.2 lid 1 Wnb);
- het, anders dan voor verkoop, houden en vervoeren van (gemakkelijk herkenbare delen of producten van) dode of levende vogels (artikel 3.2 lid 6 Wnb); en
- het, voor zover bij of krachtens de Wnb toegestaan, vangen of doden van vogels met – kort gezegd – verboden middelen en het achtervolgen met behulp van in de Vogelrichtlijn genoemde vervoermiddelen overeenkomstig de in de Vogelrichtlijn omschreven wijze (artikel 3.4 lid 1 Wnb).

De bepalingen in artikel 3.3 gaan over de “overige soorten” die zijn genoemd in de bijlagen A en B bij de Wnb. Het beschermingsregime gaat uit van het “nee, tenzij-principe”. Dit betekent dat de genoemde schadelijke handelingen verboden zijn, tenzij het bevoegd gezag een afwijking van het verbod toestaat. Die toestemming kan worden verleend door middel van een ontheffing of vrijstelling. In de wet heeft het Rijk diverse bevoegdheden aan de provincie gedelegeerd. Zo mag de provincie voor de nationaal beschermde soorten vrijstellingen en ontheffingen verlenen.

Criteria voor ontheffing of vrijstelling

Gedeputeerde staten (“GS”) kunnen van vrijwel alle hierboven omschreven verboden *ontheffing* verlenen (artikel 3.3 en 3.4 Wnb). Provinciale staten (“PS”) kunnen daarnaast bij verordening *vrijstelling* verlenen van deze verboden.

Aan ontheffingen en vrijstellingen zijn de volgende voorwaarden verbonden:

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a) *er bestaat geen andere bevredigende oplossing;*
- b) *zij is nodig:*
 - 1. *in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;*
 - 2. *in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;*
 - 3. *ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;*
 - 4. *ter bescherming van flora of fauna;*
 - 5. *voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of*
 - 6. *om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;*
- c) *de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.*

Indien een afwijking van een verbodsbepaling wordt toegestaan, moet daarbij in ieder geval worden bepaald op welke soort de afwijking betrekking heeft, welke middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden zijn toegestaan en welke voorwaarden gelden ter beperking van de risico's en met betrekking tot het tijdstip en de plaats van de handeling (artikel 3.3 lid 5 Wnb).

Door de provincie Noord-Brabant is dit uitgewerkt in de ‘Verordening natuurbescherming Noord-Brabant’.

In artikel 2.2 van die Verordening is voor de nationaal beschermde soorten een vrijstellingsregeling opgenomen. Dat artikel bepaalt dat voor de soorten in bijlage 3 van de Verordening voor activiteiten vanuit bepaalde belangen een vrijstelling van de verbodsbepalingen, als genoemd in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming (Wnb) geldt en vergunningplicht niet aan de orde is. Op grond van de Wnb geldt de vrijstelling alleen als er geen ‘andere bevredigende oplossing’ is. Dit zal per activiteit en op projectbasis bepaald moeten worden.

Onder de Ffwet gold de vrijstelling voor soorten voor activiteiten die onder een viertal belangen vielen. Drie van deze vier belangen komen als grond voor ontheffingverlening/vrijstelling terug in de Wnb. De provincie Noord-Brabant kiest voor een beleidsneutrale overname en heeft daarom een nieuw onderdeel ‘bestendig beheer/gebruik in relatie tot landschappelijke kwaliteiten’ opgenomen (artikel 3.10, tweede lid, onder g, van de Wnb) in plaats van het eerdere ‘bestendig gebruik’.

Ten opzichte van de eerdere landelijke vrijstelling, is voor Bunzing, Hermelijn en Wezel geen vrijstelling meer opgenomen. Om vertraging in de uitvoering van lopende projecten zo veel mogelijk te voorkomen en knelpunten bij het beoordelen van ontheffingsaanvragen te minimaliseren, is voor deze drie soorten voorzien in een tijdelijke vrijstelling die geldt tot 1 oktober 2017. De vrijstelling geldt voor activiteiten en handelingen die in deze periode worden uitgevoerd.

Rode lijst

Wet Ruimtelijke ordening

Nationaal natuurnetwerk

In de omgeving van het onderzochte terrein zijn geen gebieden begrensd als natuurnetwerk; ook het naastgelegen natuurterrein de Bergen niet. Dat gebied is een stuifzandrellict gaat dat vroeger onderdeel uitmaakte van een veel groter geheel en nu door beheer-maatregelen open gehouden wordt.

[illegible]

Bestemmingsplan 'Zuid en West Dongen' van de gemeente Dongen

In het bestemmingsplan 'Zuid en West Dongen' van de gemeente Dongen zijn de bedrijfsgebouwen, erven en de woning Sint Josephstraat 43 bestemd tot '*Bedrijf*' met een functie-aanduiding '*tot en met Categorie B1*'. De garageboxen achter de woningen Sint Josephstraat 47 en 51 alsmede de houten keet hebben een bestemming '*Wonen*', met voor de garages een functieaanduiding '*Garage*'. De groene terreindelen hebben een bestemming '*Tuin*' en een dubbelbestemming '*Waarde landschap*'. De voor 'Waarde-Landschap' aangewezen gronden zijn - behalve voor de andere aldaar voorkomende bestemming(en) - mede bestemd voor de bescherming en veiligstelling van landschapswaarden.

Op of in de gronden met de bestemming Waarde-Landschap is het verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke aanlegvergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning) de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren:

- a. *Het ontginnen, verlagen, afgraven, ophogen of egaliseren van de bodem.*
- b. *Het aanleggen of rooien van bomen of andere opgaande beplanting.*
- c. *Het aanleggen of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheid en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen.*
- d. *Het aanbrengen van boven- of ondergrondse transport-, energie- of telecommunicatieleidingen en de daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur.*

Het achter de tuin gelegen natuurgebied de Bergen heeft de bestemming 'Natuur'. Aldus aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. *Behoud, herstel en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden.*
- b. *Extensieve dagrecreatie met bijbehorende voorzieningen.*

Omgevingsbeleidsplan Dongen 2015-2019

De gemeenteraad Dongen heet in mei 2015 een 'Omgevingsbeleidsplan Dongen 2015-2019' vastgesteld. Daarin worden voor natuur en landschap onder meer de volgende acties voorgesteld:

- Stimuleren en subsidiëren aanleg en onderhoud van landschapselementen; aanplant van karakteristieke soorten stimuleren.
- Het behouden van variatie bij de herinrichting van bestaand groen.
- Bebouwing en groen integreren: clusteren van groen, minder snippergroen.
- In de planvorming minimaal 5% groenruimte opnemen.
- Beschermen van monumentale bomen

en voor Cultuurhistorie en archeologie:

- Bij ruimtelijke ontwikkelingen standaard rekening houden met het behoud van waardevolle elementen en bebouwing, een goede inpassing in de omgeving en het zo veel mogelijk beleefbaar maken ervan.

- Behoud van de aanwezige cultuurhistorische waarden legt randvoorwaarden op aan ruimtelijke ontwikkelingen.
- Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen de historische waarden expliciet in de afweging betrekken
- Behoud van de waardevolle bebouwing is van groot belang voor het karakter van de kernen en de bebouwingslinten: kerken, boerderijen, leerlooierijen en schoenfabrieken. –
- Het vervallen van een gebruiksfunctie is een belangrijke risicofactor voor het voortbestaan van waardevolle gebouwen zoals bijvoorbeeld boerderijen, kerken en industrieel erfgoed. Het zoeken naar passend hergebruik is van groot belang.
- In deze tijd passende stimuleringsregeling afgestemd op de financiële ruimte van de gemeente. Deze zou moeten gelden voor bebouwd erfgoed en bomen die op de gemeentelijke monumentenlijst staan.

1.3. Werkwijze

Een ecologische quick-scan binnen het kader van de Wet natuurbescherming behelst een verkennend onderzoek naar het voorkomen van beschermde planten en dieren in een gebied met invloedsfeer waarbinnen ecologische effecten kunnen optreden of doorwerken.

De scan dient in eerste instantie een indicatief maar betrouwbaar beeld te geven van beschermde natuurwaarden die aantoonbaar op locatie voorkomen of potentieel voorkomen op basis van aanwezige habitatkwaliteiten. Het vaststellen van soorten kan direct met waarneming en indirect met sporenonderzoek. Aanvullend kunnen verspreidingsgegevens worden geraadpleegd.

Van belang is het enerzijds aanduiden of anderzijds zo betrouwbaar mogelijk uitsluiten van de aantasting van *vaste rust- en verblijfplaatsen* van beschermde soorten en het borgen van de *gunstige staat van instandhouding* van die soorten.

Met een quick-scan wordt gekeken naar de functie van een plan- of projectgebied als leefgebied voor alle mogelijke soortgroepen (zoogdieren, vogels, herpetofauna, vissen, ongewervelden en planten). Het dient antwoord te geven op de vraag of nader of diepgaander onderzoek naar de effecten op beschermde soorten wenselijk of noodzakelijk is.

Het onderzoek dient bij voorkeur plaats te vinden in de optimale waarnemings- of activiteitsperiode van de betrokken soorten. Een nader onderzoek kan vervolgens nodig zijn om de aanwezigheid van soorten met een hoger beschermingsregime met betrouwbaarheid vast te stellen en dit kan tevens als basis dienen voor een mitigatie- of compensatieplan in het kader van een ontheffingsaanvraag.

Het onderzoek is uitgevoerd op 9 mei 2017. Hierbij is het gebied één maal overdag onderzocht op voorkomende flora en fauna en is er 's avonds rond schemering gecontroleerd op mogelijk uitvliegende vleermuizen. Omdat diverse soorten in die periode van het jaar niet zijn waar te nemen is het onvermijdelijk dat soorten gemist zijn. Daarom zijn verspreidingsatlassen en andere bronnen geraadpleegd. Ook zijn waarnemingen van de huidige bewoners van het terrein in het onderzoek meegenomen.

Op basis van de beschikbare gegevens is, in combinatie met de potentiële geschiktheid van de diverse onderzochte terreinen voor soorten, een voldoende betrouwbaar inzicht te geven in het mogelijk aanwezig zijn van bij de quick-scan gemiste soorten c.q. wettelijk beschermde soorten.

2. Natuurwaarden van het onderzochte terrein

2.1. Resultaten veldonderzoek

Het te onderzoeken terrein is op 9 mei bij halfbewolkt weer en een temperatuur van circa 11°C bezocht. Bij het bezoek rond schemering was de temperatuur nog rond de 9 °C

In de rapportage worden de waarnemingen in twee clusters weergegeven: de (bedrijfs)gebouwen en de bijbehorende erven en de tot Tuin bestemde gronden. In de onderstaande tabel zijn de vet aangeduide soorten wettelijk beschermd. Als de tekst is gearceerd staat de soort tevens op de rode lijst. De aanduiding (sp) geeft aan dat wel het geslacht maar niet de soort nader kon worden vastgesteld.

soortgroepen	Bedrijfsgebouwen en erven	Tuin
vaatplanten	IJle dravik, Straatgras, Stinkende gouwe, Amerikaanse vogelkers, Zandraket, Hoge fijnstraal, Zachte ooievaarsbek, Kleine veldkers, Kluwenhoornbloem, Klimop, Gewone esdoorn (zaailingen), Grote klaproos, Akkervergeet-me-nietje, Kantige basterdwederik, Reigersbek, Bezemkruid, Klein kruiskruid, Veldereprijs, Gewone melkdistel, Wilde kamperfoelie, Gekroesde melkdistel, Zandhoornbloem, Ruwe berk, Engels raaigras, Blauwe regen, Clematis (sp), Jacobskruiskruid, Duizendblad, Gewoon biggenkruid, Gestreepte witbol, Witte klaver, Vogelmuur, Paarse dovenetel, Rood zwenkgras, Schijnaardbei, Wilde lijsterbes Noorse esdoorn (zaailing), Ratelpopulier (zaailingen), Grote brandnetel, Robertskruid, Kleefkruid, Gewoon langbaardgras, Hazenpootje, Gewone hoornbloem, Teunisbloem (sp), Wilgenroosje, Muurleeuwenbek, Bijvoet, Vertakte leeuwentand, Kruipklokje, Duinriet, Robinea (zaailing), Akkerdistel, Reukgras, Tripmadam. Dauwbraam, Muurvaren, Knopig helmkruid, Boswilg, Akkerkool, Zandzegge, Gewone vlier, Japanse duizendknoop	Zomereik, Brem, Gewone esdoorn, diverse coniferen, Noorse esdoorn. Amerikaanse vogelkers, Stinkende gouwe, Zandraket, Paardenbloem, Wilde lijsterbes, Grote brandnetel, Gewone veldbies, Klimop. Gewone braam, Japanse duizendknoop, Ratelpopulier, Ridderzuring, Kleefkruid, Amerikaans krentenboompje, Eenstijlige meidoorn, Taxus, Kropaar, Hulst, Kleine veldkers, Zandzegge, Smalle weegbree, Hondsdraf, Jacobskruiskruid, Bonte gele dovenetel, Linde (sp), Kropaar, Robinea, Heermoes, Robertskruid, Schapenzuring, Ruwe berk, Kluwenhoornbloem, Beuk, Amerikaanse eik, Hazelaar, Vogelmuur, Boskruid, Gestreepte witbol. Gewone salomonszegel, Lelietjes-van-dalen, Grove den, Gewone vlier, Zandhoornbloem, Laurierkers, Schijnaardbei, Krupende boterbloem, Krulzuring, Grove den, Okkernoot, Wilde hyacint (sp hispanica)
vogels	Merel, Kauw, Koolmees, Turkse tortel, Houtduif, Vink, Tjiftjaf, Zwarte kraai, Roodborst, Groenling, Pimpelmees, (braakballen van) Kerkuil , gedomesticeerde Rotsduif (verwilderde Postduif)	Diverse soorten als bij gebouwen en erven + Bonte vliegenvanger, Grote bonte specht, Zanglijster
Zoogdieren	schedels, botjes en kiezen van) Bosmuis , Bosspitsmuis, Veldmuis en Mol	(holen + uitwerpselen van) Vos, Konijn, Gewone dwergvleermuis, Rosse vleermuis
Amfibieën en reptielen	Gewone pad (waarneming bewoner)	geen
Vlinders en libellen	geen	Klein koolwitje, Dagpauwoog, Atalanta,
overige soorten	geen	Wijngaardslak

2.2. Inventarisatie bomen jal-locatie Dongen door BTL Bomendienst

BTL Bomendienst heeft in opdracht van Casade op 11 januari 2016 een inventarisatie laten uitvoeren. De bomen zijn beoordeeld op veiligheid, conditie en levensverwachting bij ongewijzigde omstandigheden. Alle solitaire bomen op het terrein zijn opgenomen, evenals de bomen in de plantstrook grenzend aan het perceel met huisnummer 31A. De bomen staand in het bosplantsoen en aan de zuid- en westzijde van het perceel (grenzend aan park De Bergen) zijn niet als solitair opgenomen, maar zijn alleen vermeld wanneer er een gevaar voor de directe omgeving dreigt. Voor deze werkwijze is gekozen vanwege het feit dat het inzicht in de veiligheid voor de aangrenzende percelen dient als doel van deze inventarisatie.

Onder meer een tweetal forse dode Acacia's in de zuidoostelijke hoek van het terrein, enkele fraaie Zomereiken en Amerikaanse eiken in de zuidwestelijke hoek en enkele forse ratelpopulieren langs het pad aan de westzijde naar de Bergen zijn dan ook buiten beschouwing gebleven.

Voor een aantal gezonde bomen op het terrein wordt veiligheidssnoei of het verwijderen van dood hout voorgesteld, en voor aan viertal bomen met een korte toekomstverwachting (een Zomereik achter de tot woning bestemde houten loods) en drie Abelen) wordt om veiligheidsredenen voorgesteld ze te vellen.

Wanneer een boom een toekomstverwachting heeft van minder dan 10 jaar wordt geadviseerd geen maatregelen te treffen die als doel hebben de boom in te passen. Het gaat dan om een Paardenkastanje op het voorterrein van de Sint

Josephstraat 39 met baststerfte en zwammen in de kroon en een geknotte zomereik op de grens met de Sint Josephstraat 37. Voorgesteld wordt om bij de Paardenkastanje en een in die omgeving staande Hollandse Linde het zware dode hout te snoeien.

2.3. Natuurloket

Het Natuurloket geeft per kilometerhok aan hoeveel soorten van de onderscheiden soortgroepen in de verschillende categorieën beschermde soorten of op de rode lijst (RL) voorkomen en of er ook soorten voorkomen die op grond van de Vogelrichtlijn (VR) of Habitatrichtlijn (HR) beschermd zijn. Het te onderzoeken perceel ligt in kilometerhok 124/403. Binnen dit kilometerhok bevinden zich naast bebouwing, wegen en openbaar groen ook delen van het Wilhelminakanaal en het aangrenzende natuurgebied de Bergen.

124 - 403	vaatplanten	mossen	korstmossen	paddenstoelen	vleermuizen	landzoogdieren
Rode-Lijstsoorten	1				1	
Vogelrichtlijn						
Habitatrichtlijn					2	
WNB-andere soorten (PROV)						1
WNB-andere soorten (NL)						1
Aantal soorten	47	74		3	2	7
Detailtering 0-0.25/0.251-1	44%/3%	0%/100%		33%/0%	100%/0%	76%/0%
Volledigheid onderzoek	slecht	goed	niet	onbepaald	slecht	slecht
Onderzoeksperiode	1997-2017	2007-2017	2007-2017	2007-2017	2007-2017	2007-2017

124 - 403	broedvogels	wintervogels	amfibieën	reptielen	vissen	dagvlinders
Rode-Lijstsoorten	7					
Vogelrichtlijn	49	70				
Habitatrichtlijn						
WNB-andere soorten (PROV)						
WNB-andere soorten (NL)						
Aantal soorten	51	84	2	1	5	20
Detailtering 0-0.25/0.251-1	99%/0%	2%/3%	0%/0%	0%/0%	33%/16%	39%/49%
Volledigheid onderzoek	goed*	goed*	slecht	slecht	redelijk	goed
Onderzoeksperiode	2007-2017	2007-2017	2007-2017	2007-2017	2007-2017	2007-2017

2.4. Overige bronnen

Toelichting bestemmingsplan Zuid en West Dongen (2010)

In de toelichting van het bestemmingsplan is slechts zeer summier ingegaan op de natuurwaarden van het gebied. In hoofdstuk 3 wordt, zonder dat naar onderzoek wordt verwezen, gesteld dat bouwwerkzaamheden in het gebied naar verwachting leiden tot aantasting van de verblijfgebieden en/of verstoring van diersoorten die algemeen voorkomen in Nederland en dat daar op grond van de Flora- en faunawet ontheffingen voor gelden.

Verspreidingsatlassen

Volgens de *Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant* van Ravon zijn in het betreffende uurhok (5x5 km) in het verleden **Kleine watersalamander**, **Gewone pad**, **Bruine kikker**, **Groene kikker (sp)**, en **Middelste Groene kikker** aangetroffen.

De *atlas van de Nederlandse Zoogdieren* van de Zoogdierverseniging laat in dit uurhok in West-Brabant waarnemingen van **Eekhoorn**, **Veldmuis**, **Bosmuis**, **Huismuis**, **Bruine rat**, **Zwarte rat**, **Haas**, **Konijn**, **Egel**, **Mol**, **Dwergspitsmuis**, **Huisspitsmuis**, **Watervleermuis**, **Rosse vleermuis**, **Gewone dwergvleermuis**, **Ruige dwergvleermuis**, **Laatvlieger**, **Vos**, **Hermelijn**, **Wezel**, **Bunzing** en **Ree** zien.

2.5. Analyse op basis van de beschikbare gegevens

Op grond van de uitgevoerde inventarisatie is in combinatie met de geschiktheid van aanwezige biotopen voor de beschermde soorten en informatie uit andere bronnen voor de verschillende soortgroepen nagegaan welke soorten naar alle waarschijnlijkheid kunnen of zullen voorkomen.

Hierbij zijn in het onderzoek de volgende gebouwen onderscheiden:

1. Complex garageboxen afgedekt met asbest golfplaten
2. Afgetimmerde gekoppelde containers met plat dak
3. Houten keet met schuin dak van bitumineuze golfplaten
4. Met damwandprofielen beklede platte loods in 1 laag aangebouwd aan te handhaven woning
5. Bakstenen loods in 3 lagen met dichtgetimmerde ramen en plat dak
6. Plat afgedekte bakstenen loods met betonskelet in 2 lagen
7. Circa 25 jaar oude kalkzandstenen loods in 1 laag met schuin dak
8. Klein open houten schuurtje

Vaatplanten

Bij het veldbezoek zijn zowel op de erven rond de gebouwen als op het tot Tuin bestemde gedeelte van het terrein alleen algemeen voorkomende soorten aangetroffen. Bij het Natuurloket is er een soort van de rode lijst bekend. Op basis van de beschikbare gegevens is niet te achterhalen om welke soort het zou kunnen gaan, maar aannemelijk is dat die in het naastgelegen natuurgebied de Bergen voorkomt.

Zoogdieren

Bij het Natuurloket zijn er 1 zoogdiersoort van de Nationale lijst aan overige beschermde soorten en één soort van Provinciale lijst met beschermde overige soorten bekend. Gelet op informatie uit de verspreidingsatlas zal het bij de landelijke lijst gaan om de Eekhoorn en bij de provinciale lijst zal het gelet op de terreineigenschappen waarschijnlijk gaan om de provinciaal niet vrijgestelde soort Wezel. De Eekhoorn maakt mogelijk gebruik van de houtopstanden in de bosgordel aan de zuid- en westzijde van het perceel maar zeker ook van het aangrenzende natuurgebied De Bergen. De Wezel maakt mogelijk gebruik van hopen van mollen, muizen of ratten, (hout)stapels of schuurtjes op het terrein.

Verder komen er volgens het Natuurloket 2 vleermuissoorten voor waarvan er een op de rode lijst staat. Dit komt overeen met de waargenomen Gewone dwergvleermuis en de rode lijstsoort Rosse vleermuis. De dwergvleermuizen kwamen allemaal het gebied binnen via de bosranden c.q. houtsingels. Volgens de bewoner van het complex zouden er wel eens vleermuizen rond de ventilatieopening bovenin de liftkoker van het monumentale gebouw gezien zijn. Deze ruimte was niet toegankelijk en kon dus niet worden onderzocht. Rond schemering is specifiek gelet op hier of elders uit de aanwezige bebouwing vertrekkende vleermuizen maar die zijn niet gezien. Omdat de Gewone dwergvleermuis een gebouw-bewonende soort is zal deze vermoedelijk uit de omgeving komen.

De Rosse vleermuis kwam hoog uit noordwestelijke richting aanvliegen en verdween richting de Bergen. Dit is een boom-bewonende soort waarvan niet uit te sluiten is dat deze een verblijfplaats evenmin op het Jal-terrein zal hebben.

Een kolonie, een familiegroep van vrouwtjes met hun jongen, gebruikt altijd een reeks bomen in de loop van het jaar. Na enkele weken verplaatsen de dieren zich naar een volgende boomholte.

De verlaten holten worden later in het jaar, of in het volgende jaar weer gebruikt. De holten vormen een netwerk van verblijfplaatsen. Doordat vleermuizen per seizoen redelijk vaak verhuizen, kan het nodig zijn om zoals het vleermuisprotocol van het netwerk Groene bureau's voorschrijft niet te volstaan met een quick-scan onderzoek maar een paar keer te inventariseren. Alleen wanneer een vleermuisinventarisatie van een gebied gedurende een volledig seizoen en op een aantal verschillende manieren is uitgevoerd kan een goed en volledig beeld van de situatie ontstaan.

In plaats van het zoeken in de avond of ochtend kunnen kolonies ook gedurende de nacht of zelfs overdag worden opgespoord. De 'sociale' geluiden van de rosse vleermuis bijvoorbeeld kunnen op warme dagen in juli en augustus op wel meer dan 50 meter afstand te horen zijn (ook overdag!). Bovendien zijn deze geluiden, in tegenstelling tot de sonar, voor de mens gewoon hoorbaar (oudere mensen horende deze geluiden soms niet meer). Het geluid lijkt op dat van een bedelende jonge specht, maar dan veel hoger en meer snepend (hogere toon).

Kleine grondgebonden zoogdieren zijn niet aangetroffen maar de soorten zijn teruggevonden in uitgeplozen braakballen van de Kerkuil. De diverse muizensoorten hebben rond de gebouwen en aanwezige beplantingen voldoende mogelijkheden om er een holletje of nest te maken.

Vogels

Hoewel in stedelijk gebied door verkeer, wandelaars en werkzaamheden vrijwel dagelijks verstoringsactiviteiten plaats vinden kiezen veel soorten de stad toch als leefgebied omdat er vaak nestgelegenheid en voldoende voedselaanbod is. Tijdens het veldbezoek zijn er (sporen van) 15 vogelsoorten aangetroffen. Er zijn in de bomen geen nesten aangetroffen, maar omdat aantal bomen al flink in het blad zat kunnen er nesten gemist zijn. Bij het natuurloket zijn er 49 broedvogelsoorten bekend, waarvan er 7 op de rode lijst staan en 70 wintervogels. Op basis van de beschikbare gegevens is niet te achterhalen welke soorten er allemaal gemist zijn. Bij de rode lijst-soorten kan het gaan om soorten als Zomertortel, Kerkuil, Koekoek, Steenuil, Ringmus, Huiszwaluw en Huismus. Deze zullen zeker niet allemaal een geschikte biotoop op het onderzochte terrein kunnen vinden. Het gebruik van de aanwezige bebouwing door vogels is als volgt:

- Gebouw 1 Niet toegankelijk voor vogels
- Gebouw 2 De ruiten zijn deels ingegooid waardoor vogels vrij toegang hebben tot het gebouw. Daar is geen gebruik van gemaakt
- Gebouw 3 Ramen van de loods zijn vrijwel allemaal met luiken afgedicht. Daardoor is gebouw zelf maar ook de dakconstructie niet toegankelijk voor vogels
- Gebouw 4 Ramen en deuren zijn afgeplankt en dakconstructie is niet toegankelijk voor vogels. Gebouw is niet van binnen onderzocht.
- Gebouw 5 Ramen beneden zijn afgeplankt maar zolderverdieping is met enkele ingegooidde ramen vrij toegankelijk voor vogels. Enkele verwilderde postduiven hebben daar gebruik van gemaakt. Vloeren liggen vol met uitwerpselen, dode vogels en kapotte eieren. In de dakrand aan de zuidzijde heeft een Kauw nest gemaakt en broedt daar in.
- Gebouw 6 Ramen grotendeels intact; dak lekt plaatselijk. Hoewel in principe wel toegankelijk zijn waarschijnlijk wordt daar, mede door het gebruik als opslagplaats voor kringloopwinkel, door de vogels geen gebruik van gemaakt.
- Gebouw 7 Dak is aan de binnenzijde geheel met PUR-schuim afgespoten waardoor binnenruimte niet toegankelijk is voor vogels. De dakrandconstructie biedt wel toegangsmogelijkheden waar aan de noordwestzijde een Kauw, en aan de zuidoostzijde een Pimpelmees gebruik heeft gemaakt. Op een van de (open) luchtkokers van het gebouw heeft regelmatig een Kerkuil gerust en zijn braakballen achtergelaten. De constructie van de luchtkoker biedt geen mogelijkheden om daar een nest te maken.
- Gebouw 8 vrij toegankelijk maar biedt waarschijnlijk onvoldoende beschutting en/of bouw mogelijkheden voor een vogelnest.

Amfibieën en reptielen

In de ruime omgeving van de woning is geen openbaar oppervlaktewater aanwezig. Niet uit te sluiten is dat er in de een of meer achtertuinen vijvers aanwezig zijn waarin amfibieën zitten. Soorten als de aangetroffen Gewone pad kunnen echter ook enkele kilometers trekken van hun voortplantingsbiotoop naar hun zomer- en winterbiotoop. Bruine kikker en Gewone pad kunnen op of in de omgeving van het terrein geschikte overwinteringsplaatsen vinden.

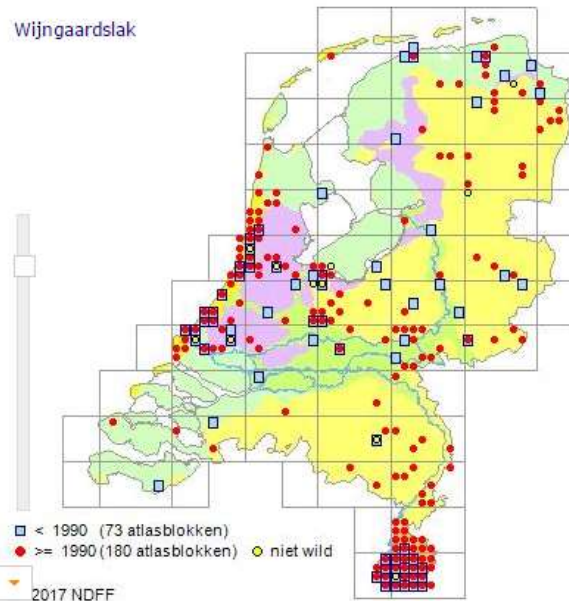
De enige reptielensoort die in dit kilometer zou kunne voorkomen is de Levendbarende hagedis. Het open zand in de zuidoostelijke hoek van het terrein kan evenals de stuifduinen in het aangrenzende natuurgebied de Bergen een geschikt biotoop zijn voor deze soort zijn.

Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden

Volgens het Natuurloket komen in het kilometerhok 20 dagvlindersoorten voor waarvan er geen enkele wettelijk beschermd is.

Dagvlinders foerageren en leggen hun eieren op waardplanten en libellen hebben oppervlaktewater nodig om zich voort te planten. Omdat oppervlaktewater ontbreekt zijn er geen libellen in het onderzochte gebied te verwachten. Het tot Tuin bestemde gedeelte van het onderzochte terrein biedt voor vlinders voldoende mogelijkheden om er te foerageren en zich voort te planten, en waarschijnlijk zullen er dan ook meer soorten voorkomen dan de drie die bij het veldbezoek zijn aangetroffen.

De Wijngaardslak is aangetroffen in de randzone van het open terreingedeelte in het zuidoosten van het onderzochte terrein (zie groene stip op tekening op de volgende pagina voor de globale locatie) De Wijngaardslak komt van oorsprong voor in Zuid-Limburg en het duingebied en is niet wettelijk beschermd, maar staat wel op de rode lijst. Door al dan niet bewuste uitzettingen komt de soort inmiddels verspreid over Nederland voor waar de soort op kalkhoudende zandgronden goed stand weet te houden.

3. Te verwachten effecten bij de uitvoering van de plannen en mogelijkheden om negatieve effecten te mitigeren

Het is nog niet bekend welke ontwikkelingen op het terrein zullen worden toegestaan. De risico-inventarisatie door Verhoeven is mede bedoeld om de mogelijkheden in kaart te brengen. Gelet op de huidige doelstellingen (bescherming en veiligstelling van landschapswaarden) van de op bijgaande tekening lichtgroen aangeduide gronden kan er van worden uitgegaan dat de gemeenteraad van Dongen handhaving van de groene invulling van dit terrein als uitgangspunt voor verdere planontwikkeling zal hanteren. Ook zal het als Rijksmonument aangemerkte gele gebouw gerenoveerd worden en een gepaste bestemming krijgen. De overige bebouwing op het beige gekleurde terreingedeelte zal waarschijnlijk gesloopt worden.

De werkzaamheden zullen in hoofdzaak bestaan uit het slopen van de bouwwerken, het verwijderen van bestratingen en funderingen, het kappen van op zijn minst de niet-vitale bomen (ook aan de randen van het lichtgroene terreingedeelte in verband met mogelijke overlast voor aangrenzende eigenaren), het realiseren van nieuwbouw en het herinrichten van de nieuwe openbare ruimte met verhardingen en groenvoorzieningen.

3.1. Te verwachten effecten op de verschillende soortgroepen

Effecten op vaatplanten

Bij de sloop en herinrichting zal de vegetatie op het terrein geheel of grotendeels verdwijnen. Het betreft uitsluitend algemene soorten die niet wettelijk beschermd zijn en niet op de rode lijst staan. De kans is groot dat diverse soorten na afloop van de werkzaamheden weer terug zullen komen. Er zijn geen effecten op de instandhouding van die soorten te verwachten.

Effecten op zoogdieren

Van de vos zijn drie holen gezien. Deze staan op bovenstaande tekening globaal met een rode stip aangeduid. De vos is een schemer- en nachtdier die leeft waar voldoende voedsel en dekking is en bij voorkeur jaagt in het overgangsgebied van biotopen omdat daar het meeste voedselaanbod is. Ze eten kleine knaagdieren en haasachtigen maar ook vogels, insecten, eieren, bessen, afgefallen fruit, aas en afval worden gegeten. Het territorium varieert meestal van 100 tot 400 ha en daarbinnen kan de vos meerdere holen hebben die wisselend gebruikt worden. De drie aangetroffen holen zijn waarschijnlijk dan ook van dezelfde vos.

Holen hebben een of meer toegangspijpen en worden meestal alleen door de wijfjesvossen gebruikt om in te slapen als ze drachtig zijn of kleine jongen hebben. De paartijd valt in december tot februari. Na een draagtijd van ongeveer 53 dagen worden eind maart of begin april de meestal 4 tot 5 jongen geboren. Vanaf half juni verblijven de jongen meestal bovengronds, vaak op een plek met dicht struikgewas. In de overige jaargetijden slapen de vrouwtjes net als de meeste mannetjes op een beschut plekje bovengronds. Vanwege de rust heeft het dier waarschijnlijk voor deze locatie op het Jal-terrein gekozen en niet voor het door recreanten en honden verstoorte veel grotere aanliggende natuurgebied de Bergen. Het hol vlak bij het te renoveren gebouw is bij een renovatie en hergebruik van dit gebouw vrijwel zeker niet meer geschikt voor het dier. Ook voor de andere holen zijn specifieke inrichtingsmaatregelen nodig.

De bomen aan de zuidzijde van het terrein blijven gehandhaafd en op de Eekhoorn zijn dan ook geen effecten te verwachten.

Rond de bebouwing aanwezige kleine grondgebonden zoogdieren kunnen bij de sloop hun verblijfs-, voortplantings- of overwinteringsplaats kwijt raken. De meeste dieren zullen zo mogelijk een veilig heenkomen zoeken, maar met name in het voortplantingsseizoen is dat voor pasgeboren dieren wellicht niet uitvoerbaar en zullen dieren gedood worden of gewond raken. Het gaat veelal om algemene dieren met een hoge reproductiesnelheid, en op de instandhouding van de soorten zijn dan ook geen effecten te verwachten.

Voor zover viel waar te nemen hebben de Gewone dwergvleermuizen geen verblijf- of voortplantingsplaats in de te slopen of renoveren bebouwing. Voor de liftschacht van het te renoveren gebouw is dat niet zeker. De Rosse vleermuis is boom-bewonend en niet uit te sluiten is dat er exemplaren huizen in de te snoeien Paardenkastanje op het voorterrein van de Sint Josephstraat 39. Omdat de boom al volledig in blad was niet niet waar te nemen of er mogelijk spleten of holtes in de boom aanwezig zijn die als verblijfplaats dienst doen. Daarvoor is nader onderzoek nodig. Dat geldt ook

voor de te snoeien Hollandse linde op het voorterrein. Aanwezige vleermuizen foerageren (ook) boven het gebied; die functie blijft naar verwachting na een herbestemming van delen van het terrein volledig in stand.

Effecten op vogels

Bij het veldbezoek zijn diverse vogelsoorten aangetroffen waarvan enkele broedend in de gebouwen. Aannemelijk is dat op zijn minst een deel van de aangetroffen vogels en mogelijk ook soorten die gemist zijn in de opgaande beplantingen op het terrein hun nest zullen hebben.

De sloop- en bouwwerkzaamheden leiden ongetwijfeld tot extra verstoring in de vorm van geluid, beweging, stof, etcetera, maar zolang de directe omgeving van de nesten ongemoeid blijft zal dit naar verwachting niet van invloed zijn op de staat van instandhouding van de soorten. Als er voorafgaand aan de periode dat vogels hun nest maken met de werkzaamheden wordt begonnen zullen de vogels waarschijnlijk een nestplaats op gepaste afstand zoeken. Eenmaal broedende of voerende vogels in de omgeving van de werkzaamheden zullen ondanks enige verstoring proberen hun jongen groot te brengen. Bij kap van de bomen in het broedseizoen is er een reële kans dat er vogels en/of hun eieren verloren zullen gaan. Ook bij de sloop van in ieder geval de gebouwen 5 en 7 in het broedseizoen kan dit effect optreden.

De aanvang en lengte van het broedseizoen verschilt per vogelsoort en is mede afhankelijk van de weersomstandigheden. In bijlage 1 is een globaal overzicht van de broedperiode van diverse soorten opgenomen. Zo is die voor de waargenomen Kauw van april – juni en van de Pimpelmees van half februari – september. Sloop zou voor die soorten dus buiten die die periode moeten plaats vinden.

Voor de verwilderde postduif is in de tabel geen broedperiode aangegeven. Deze soort kan net als andere duivensoorten eigenlijk het hele jaar tot broeden komen maar doet dit voornamelijk in het voorjaar en de zomer. Als er gesloopt wordt in een periode dat vogels aanwezig zijn is de kans van het verloren gaan van legsels dus groot. Duiven kunnen wel drie legsels per jaar hebben met meestal 2 eieren. De broedduur is 16-17 dagen, de jongen zitten 28-29 dagen op het nest en vanaf circa 35 dagen zijn ze volledig vliegvlug.

Effecten op amfibieën

Niet uitgesloten is dat op het terrein verblijvende of overwinterende amfibieën bij het verwijderen van de verhardingen of de sloop van de bebouwing worden verstoord en gedood of gewond raken. Er is ook een redelijke kans dat dieren kunnen wegvlugten en een goed heenkomen zoeken. Omdat het om algemeen voorkomende soorten gaat is er geen effect op de staat van instandhouding van de soort te verwachten.

Effecten op vlinders, libellen en overige ongewervelden.

Vlinders, libellen en overige ongewervelden hebben in de huidige situatie vooral op het tot tuin bestemde gedeelte van het terrein mogelijkheden om eieren af te zetten, zich te verpoppen of te foerageren. Die mogelijkheden blijven in principe gehandhaafd zodat effecten op deze soortgroep niet te verwachten zijn.

De Wijngaardslak is een delicatessie die in Nederland ook wel gekweekt wordt voor menselijke consumptie. Zolang toekomstige bezoekers van het terrein geen exemplaren verzamelen voor consumptie kan de soort hier stand blijven houden.

3.2. Mogelijkheden om de effecten te voorkomen, ongedaan te maken of te compenseren

Door de werkzaamheden op de seizoenscycli van dieren af te stemmen zijn veel negatieve effecten te voorkomen.

Voor broedende vogels kan door vòòr het seizoen dat de dieren hun nest maken met de werkzaamheden te starten bereikt worden dat dieren hun nestplaats iets verder weg zullen zoeken, zodat er later minder verstoring optreedt. Daarnaast kunnen effecten worden voorkomen door het rooien van voor broedvogels geschikte bomen alsmede het slopen van door broedvogels gebruikte gebouwen (gebouw 7) buiten het broedseizoen (van augustus tot begin maart) uit te voeren.

Voor de in gebouw 5 nestelende duiven is het van belang vast te stellen wanneer de dieren niet op eieren broeden of jongen voeren. In die periode kunnen dieren zodanig verstoord worden dat ze een andere nestplaats opzoeken.

Vleermuizen kunnen het hele jaar door in holle bomen verblijven. In een aantal perioden zijn vleermuizen extra kwetsbaar: de voorzomer wanneer de jongen worden grootgebracht en de winter als vleermuizen in boomholtes overwinteren. Ook tijdens de nazomer zijn holtes belangrijk, omdat deze dan als paarplaats dienen. Kappen of forse snoei wordt bij voorkeur uitgevoerd in de beschreven 'minst ongunstige' kap-periode tussen half september en half oktober of in het geval van paarplaatsen van half oktober tot half november.

Voor de vos zal het lastig zijn het vlak bij gebouw 6 gelegen hol ongestoord te handhaven. Voor de zuidwestelijk gelegen holen is dat wel mogelijk door die zone bij een nieuwe inrichting van het terrein zo rustig en ongestoord mogelijk te houden. Dat kan met het handhaven en waar nodig herstellen van het hekwerk waarmee het Jal-terrein is afgescheiden van het natuurgebied de Bergen, en het afschermen en voor mensen en honden vrijwel ontoegankelijk maken van die zone met natuurlijke materialen zoals Meidoorn, Sleedoorn, Hondсроos en Braam.

Amfibieën gebruiken hun overwinteringsplaats van begin november tot begin maart. Daarbij worden wellicht ruigtes op het onderzochte terrein gebruikt. In het voorjaar en de zomer zijn dergelijke terreingedeeltes ook een aantrekkelijk leef- en voortplantingsgebied voor kleine grondgebonden zoogdieren. Daarom wordt voorgesteld indien mogelijk buiten die periodes met de sloop te beginnen of als dat niet mogelijk is als er individuen van kleine grondgebonden zoogdieren of amfibieën worden aangetroffen deze in de gelegenheid te stellen een veilig heenkomen te zoeken.

4. Toets aan de Wet natuurbescherming, de Verordening natuurbescherming Noord-Brabant en het ruimtelijk beleid

4.1. Wet Natuurbescherming

In het onderzochte gebied komen wettelijk beschermde soorten voor. Het betreft vogels, vleermuizen, amfibieën en diverse zoogdiersoorten waar onder de Eekhoorn, Vos, Konijn en verschillende muizen. Met uitzondering van de Eekhoorn, vleermuizen en vogels betreffen de aangetroffen of te verwachten soorten uitsluitend nationaal beschermde soorten.

Bij vogels is bewuste verstoring tijdens het broedseizoen onder de Wet natuurbescherming niet langer verboden als de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar is. Dit geldt alleen voor het verstoren en niet voor het vernielen of beschadigen van nesten. De jaarrond bescherming van nesten van een aantal vogelsoorten zoals dat in de Flora- en faunawet was geregeld is met de nieuwe wet ook vervallen. Het verstoren tijdens het uitvoeren van werkzaamheden zonder dat vooraf voldoende onderzoek heeft plaats gevonden wordt beschouwd als voorwaardelijke opzet en is strafbaar.

Beoordeeld zal dus moeten worden of eventuele verstoringen van “wezenlijke invloed” zijn op de staat van instandhouding van de soort. Of daar sprake van is hangt af van de populatie van de diersoort. Hoe zeldzamer de soort hoe groter de kans dat hierbij naar de lokale populatie moet worden gekeken. Daarnaast is van belang of de populatie een negatief effect *zelf* teniet kan doen. Van belang is bijvoorbeeld of de vogel(s) voldoende uitwijkmogelijkheden naar een volwaardig leefgebied elders hebben. Als een populatie het effect niet zelf teniet kan doen is de kans groter dat het effect als wezenlijke invloed kan worden aangemerkt.

Om voor vogels het overtreden van verboden uit de Wet natuurbescherming te voorkomen zal gebouw 7 buiten het broedseizoen (In de periode van september tot maart) gesloopt moeten worden.

Gedomesticeerde individuen van Grauwe gans, Europese kanarie, Rotsduif en Wilde eend zijn niet wettelijk beschermd. Dit geldt dus ook voor de verwilderde postduiven in gebouw 5. De algemene zorgplicht is van toepassing op alle in het wild levende dieren en planten dus ook voor de postduiven. Dit betekent naar onze mening dat niet zodanig gehandeld mag worden dat eieren of nog niet-vliegvlugge jongen door de werkzaamheden verloren gaan. Op een moment dat de postduiven niet broeden of geen vliegvlugge jongen hebben mogen ze dus verstoord c.q. verjaagd worden om met de sloop te kunnen beginnen. Omdat de soort het gehele jaar kan broeden zal voorafgaand aan de sloop gecontroleerd moeten worden op de aanwezigheid van eieren die bebroed worden of jongen die gevoerd worden. Naar verwachting is dit verstoren c.q. verjagen niet van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de soort en dus toegestaan.

Tijdens het veldbezoek zijn de gebouwen onderzocht op mogelijke toegangen voor en/of mestsporen van vleermuizen. Een mogelijke toegang is de ventilatieopening op de liftschacht van gebouw 6; de bewoner van het complex heeft daar in het verleden ook vleermuizen zien vliegen. Verder zijn er nergens mestsporen van vleermuizen aangetroffen. Omdat de liftschacht niet toegankelijk is, is nader onderzoek nodig om te kunnen uitsluiten dat er verboden worden overtreden.

De waargenomen Rosse vleermuis huist in bomen. De in mindere conditie verkerende Paardenkastanje en Hollandse linde op het voorterrein van de Sint Josephstraat 39 hebben dood hout in de kroon en zijn in beginsel geschikt als verblijfplaats. Visuele inspectie was door het grotendeels gesloten bladerdek niet mogelijk en hoewel er bij schemering geen uitvliegende dieren zijn waargenomen, is niet uit te sluiten dat een of beide bomen in gebruik zijn bij vleermuizen. Nader onderzoek is nodig.

De foerageerfunctie van het terrein voor vleermuizen wordt bij een herontwikkeling naar verwachting niet aangetast.

De Eekhoorn huist mogelijk in de bosgordel aan de zuidzijde van het terrein. Deze blijft onaangetast en op deze soort zijn dan ook geen effecten te verwachten

4.2. Verordening natuurbescherming Noord-Brabant

Op grond van de 'Verordening natuurbescherming Noord-Brabant' geldt er voor de aangetroffen of te verwachten soorten Gewone pad, Vos, Konijn en diverse muizensoorten in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied, onder meer een vrijstelling voor het vangen en het opzettelijk beschadigen of vernielen van hun vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen.

Wel geldt te allen tijde, ook voor *vrijgestelde activiteiten*, de wettelijke zorgplicht (Wnb, art 1.11) voor in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving. Dit betekent dat indien bij de uit te voeren werkzaamheden dieren worden aangetroffen deze steeds de mogelijkheid moet worden geboden een veilig heenkomen te zoeken.

Voor de vos geldt er op grond van deze vrijstellingsregeling dus formeel geen verplichting om zoals voorgesteld in paragraaf 3.2 zijn hollen te beschermen. Gelet op het voornemen die zone bij de gebiedsontwikkeling zoveel mogelijk in stand te houden is er alle aanleiding om met name de twee westelijke hollen wel te beschermen en met behulp van aan te leggen beplantingen voldoende rust in die zone te bevorderen.

In de provinciale regeling is geen vrijstellingsmogelijkheid opgenomen voor de mogelijk in het gebied voorkomende Wezel omdat het met deze soort (evenals met Otter en Hermelijn) niet goed gaat in Brabant en de gunstige staat van instandhouding niet is gewaarborgd. Bij het tijdens de werkzaamheden aantreffen van de soort zal deze dus in de gelegenheid moeten worden gesteld weg te vluchten of als het om een exemplaar met jongen gaat zal dat ontzien moeten worden.

Een eenmaal verlaten voortplantingsplaats mag wel opgeruimd worden.

4.3. Ruimtelijk beleid

In de directe omgeving van het Jal-terrein zijn er geen planonderdelen die vallen binnen het Natuurnetwerk Brabant. Het naastgelegen terrein de Bergen heeft wel een natuurbestemming. Mede omdat het onbebouwde zuidelijke deel van het Jal-terrein in de huidige, min of meer natuurlijke staat gehandhaafd blijft zijn er geen effecten op dit terrein te verwachten.

Bij de verdere planontwikkeling zullen rekening houdend met het bestemmingsplan 'Zuid en West Dongen' de landschapswaarden van het onbebouwde zuidelijke gedeelte van het terrein veilig gesteld moeten worden.

Daarnaast zal gelet op de inhoud van het 'Omgevingsbeleidsplan Dongen 2015-209'

bij de planvorming onder meer minimaal 5 % groenruimte opgenomen moeten worden en wordt behoud van waardevolle bebouwing (in deze situatie is dat de tot Rijksmonument aangewezen grote bakstenen fabriekshal met betonskelet) van groot belang geacht.

Bij de verdere planontwikkeling verdienen deze punten nadrukkelijk aandacht.

5. Samenvatting en advies

Woningbouwvereniging Casade wil het gebouwencomplex aan de Sint Josephstraat 39-53 te Dongen ontwikkelen of verkopen. Ter voorbereiding van een besluit is aan Verhoeven milieutechniek gevraagd een risico-analyse van de locatie op te stellen.

Onderdeel van zo'n risico-analyse is een onderzoek naar de natuurwaarden van het terrein en opstallen. Ecologisch adviesbureau de Brabantse wal heeft in dat kader een quick-scan onderzoek flora en fauna uitgevoerd. Deze rapportage is een weergave van het uitgevoerde onderzoek.

Ten behoeve van het onderzoek is het terrein op 9 mei zowel overdag als 's avonds (in verband met de vleermuizen) onderzocht en zijn (sporen van) meerdere op grond van de Wet natuurbescherming beschermde soorten aangetroffen. Op grond van andere bronnen zoals het Natuurloket en verspreidingsatlassen is van een aantal andere soorten geconcludeerd dat ze op of in de omgeving van het terrein kunnen voorkomen.

Het gaat om vogels, vleermuizen en wat kleine grondgebonden zoogdieren en amfibieën.

Ten behoeve van de rapportage zijn de gebouwen op het terrein genummerd conform de tekening hiernaast.

Zowel in gebouw 5 als gebouw 7 zijn broedende vogels aangetroffen. In gebouw 5 gaat het om de Kauw en de niet wettelijk beschermde verwilderde postduif, en in gebouw 7 om de Kauw en de Pimpelmees.

Rond het terrein zijn foeragerende Gewone dwergvleermuizen aangetroffen en er was tevens sprake van een overtrekkende Rosse vleermuis. Alhoewel dit niet geconstateerd is, is niet uit te sluiten dat de Gewone dwergvleermuis een verblijfplaats heeft in de liftschacht van gebouw 6 en dat de Rosse vleermuis huist in de in minder goede staat verkerende Paardenkastanje en/of Hollandse linde oostelijk van gebouw 5.

In ruigtes die aansluiten op de bebouwing en rommelhoekjes in toegankelijke gebouwen kunnen kleine grondgebonden zoogdieren als muizen of Wezel een holletje gemaakt hebben en kunnen uit tuinvijvers afkomstige amfibieën hun hebben.

De vos heeft op een drietal plaatsen op het terrein (zie de rode stippen op de naastgelegen tekening) holen die in het verleden afwisselend zijn gebruikt.

Op het terrein zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Het slopen van een deel van de bebouwing en het herinrichten van het terrein kan negatieve effecten hebben op wel beschermde vogels, vleermuizen; grondgebonden zoogdiersoorten en amfibieën en overigens ook op de niet beschermde verwilderde postduiven.

Een deel van de effecten is te voorkomen door sloop- en snoei- c,q. kapwerkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Verder is het van belang om bij de uitvoering zorgvuldig te handelen en eventueel aangetroffen dieren de gelegenheid te bieden weg te vluchten. Voor de verwilderde postduiven is het wellicht nodig ze op een moment dat ze niet broeden of geen niet-vliegvlugge jongen verzorgen te verstoren en/of te verjagen.

Voor de vos is het gewenst de twee meest westelijk gelegen holen met afschermende beplantingen in een nieuwe situatie te vrijwaren van mogelijke verstoringen.

Door zorgvuldig te werken en de voorgestelde mitigerende maatregelen uit te voeren wordt ook invulling gegeven aan de algemene zorgplicht die er op grond van de wet natuurbescherming is.

Voor het vaststellen van mogelijk gebruik van opstallen of bomen door Gewone dwergvleermuis en Rosse vleermuis is aanvullend onderzoek nodig.

Bijlagen

Bijlage 1

Tabel broedgegevens van vogels

Overzicht broedgegevens vogels. Het gaat om gemiddelden die o.m. samenhangen met weersomstandigheden. Zo kan een vogel eerder beginnen of later stoppen met broeden en al of niet toekomen aan vervollegsels.

Vogelsoort	broedperiode	aantal legsels	aantal eieren	uitbroeden in dagen	uitvliegen in dagen
Blauwe reiger	maart-juni	1 (2)	3-5	23-27	42-44
Boerenzwaluw	mei-juli	2	4-6	14-16	20-21
Bonte vliegenvanger	half mei-juni	1	5-7	12-13	14-15
Boomklever	eind april-juli	1 (2)	6-9	13-14	24-26
Boomkruiper	april-juli	2	6-8	14-16	17-19
Bosuil	maart-juni	1	3-4	26-29	28
Buizerd	eind maart-juni	1	2-4	28-31	41-42
Fuut	maart-juni	1 (2)	3-4	23-25	-
Gaai	half april-mei	1	5-7	17-18	21
Grauwe gans	eind maart-juni	1	5-7	28-30	-
Gierzwaluw	half mei-juni	1	2-3	16-17	38-40
Groenling	april-juli	2	4-6	13-14	13-14
Grote bonte specht	april-juni	1	5-6	14-16	20-22
Grutto	half april-juni	1	3-5	15-16	-
Heggenmus	eind april-aug	2	4-5	12-15	14-15
Houtduif	maart-sep	3 (4)	2	15-17	27-29
Huismus	eind maart-aug	2 (3)	4-6	13-14	16-18
Huiszwaluw	half mei-aug	2 (3)	4-5	13-15	18-21
Kauw	april-juni	1	4-6	18-19	28-32
Kerkuil	april-aug	2	2-4	28-29	28-29
Kievit	half maart-juni	1 (2)	4-5	21-26	-
Knobbelzwaan	maart-mei	1	5-7	36-37	1-2
Koolmees	eind maart-juli	2	8-12	13-14	17-18
Meerkoet	eind maart-juli	2 (3)	7-10	21-24	-
Merel	eind maart-juli	2 (3)	4-5	13-15	14-15
Ooievaar	eind maart-juli	1	4-5	33-34	34-36
Pimpelmees	eind maart-juli	2	7-12	13-14	16-17
Ransuil	half maart-juli	1 (2)	4-6	26-29	24-25
Roek	maart-mei	1	3-5	17-18	29-30
Roodborst	april-juli	2	5-7	13-14	8-10
Scholekster	april-juli	1	3-4	27-29	-
Spreeuw	half april-juni	2	5-8	12-13	21-22
Steenuil	april-juni	1	4-7	25-28	24-25
Torenvalk	eind april-juni	1	4-7	27-30	28-30
Tureluur	april-juni	1	4	23-25	-
Turkse tortel	half feb-sep	2 (3)	2-3	15-17	16-19
Vink	april-juli	2	4-6	11-14	14-15
Waterhoen	april-aug	2	6-10	21-22	-
Wilde eend	maart-aug	1 (2)	8-15	23-24	-
Winterkoning	half april-juli	2	5-7	15-16	13-14
Zanglijster	april-juli	1 (2)	4-5	13-14	12-16
Zwarte kraai	maart-juni	1	3-5	18-19	35-36
Zwarte roodstaart	half april-juli	2	5-7	13-14	13-14
Zwartkop	half april-juli	2	4-6	12	12

Bijlage 2

Geraadpleegde bronnen

- Websiteministerie van EL&I
- Website RAVON
- Website Ruimtelijkeplannen.nl
- Website gemeente Dongen
- Inventarisatie bomen Jal-locatie Dongen
Btl bomendienst jan. 2016
- Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant
RAVON J. van Delft en W. Schuitema mei 2005
- Atlas van de Nederlandse Zoogdieren
Zoogdierverseniging S. Broekhuizen e.a. 2016
- Veldgids diersporen
KNNV uitgeverij A. van Diepenbeek 1999

Bijlage 2

Rapport visuele inspectie gebouwen en bomen

Beoordeling gebouw en boom op verblijfplaatsen van vleermuizen op locatie J.A.L.-terrein in Dongen

Opdrachtgever

Hazenberg Bouw B.V.

De heer M. Geerts

Molenstraat 2

5262 ED VUGHT

Cuijk, 18 februari 2019

In opdracht van Hazenberg Bouw B.V. hebben wij een gebouw en een paardenkastanje beoordeeld op verblijfplaatsen van vleermuizen. Het gebouw en de paardenkastanje bevinden zich op het J.A.L.-terrein in Dongen.

Aanleiding

U wilt het J.A.L.-terrein waarop het gebouw en de paardenkastanje staan, opnieuw inrichten. Mogelijk wordt het gebouw (gedeeltelijk) gesloopt en de boom gekapt of fors gesnoeid. In de Flora- en fauna quickscan van De Brabantse Wal is aangegeven dat in de liftschacht van gebouw 1 mogelijk een verblijfplaats van gewone dwergvleermuizen aanwezig is. In de paardenkastanje bevindt zich mogelijk een verblijfplaats van rosse vleermuis. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn streng beschermd onder de Wet natuurbescherming (Wnb).

Doel

U hebt ons gevraagd te beoordelen of er daadwerkelijk verblijfplaatsen van vleermuizen in het gebouw en in de boom aanwezig zijn. Holten, scheuren en losse schorsplaten in de boom kunnen geschikt zijn als winter-, kraam-, zomer- en/of paarverblijfplaats voor vleermuizen. Voor de liftschacht geldt dat deze typen verblijfplaatsen achter scheuren, kieren en openingen kunnen zitten.

Beschrijving situatie

De te inspecteren liftschacht bevindt zich in een van de acht gebouwen (gebouw 1) die op het terrein staan. De paardenkastanje staat bij een van de toegangswegen van het terrein. Gebouw 1 doet momenteel dienst als opslagplaats, maar wordt niet verwarmd. De overige gebouwen op het terrein staan grotendeels leeg. De locaties van het beoordeelde gebouw en de boom zijn weergegeven op afbeelding 1. Op foto 1 is de situatie afgebeeld.

Afbeelding 1. Locatie van liftschacht (gele cirkel) en paardenkastanje (blauwe cirkel) in projectgebied (rood kader) en nummering van de gebouwen

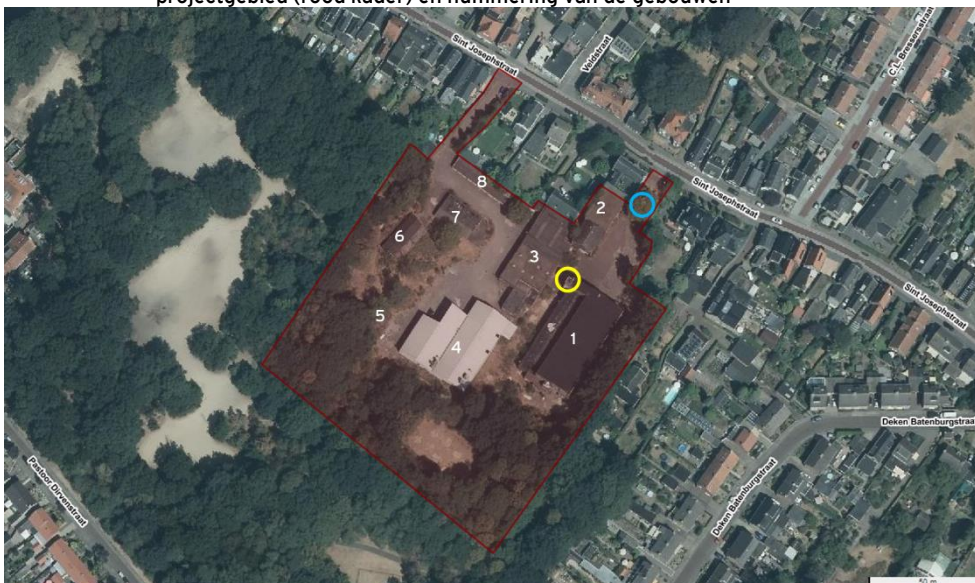

Foto 1. Situatie liftschacht (foto links, binnen geel kader) en paardenkastanje (foto rechts)

Werkwijze

Op 21 december 2018 hebben Jasper Verhaar (specialist bomen, water & ecologie) en Dries van Tuijn (inspecteur flora en fauna) de liftschacht en de boom beoordeeld. Daarbij is gebruik gemaakt van een hoogwerker, ladder, verrekijker, zaklamp en endoscoop.

Liftschacht gebouw 1

Wij hebben alle scheuren, kieren en openingen in de buitenzijde van de liftschacht geïnspecteerd op voor vleermuizen potentieel geschikte verblijfplaatsen. Vervolgens hebben wij via een toegang op de tweede verdieping van het gebouw de binnenzijde van de liftschacht volledig geïnspecteerd.

Paardenkastanje

Wij hebben de paardenkastanje allereerst beoordeeld op de aanwezigheid van holten, scheuren, schorsplaten of andere voor vleermuizen potentieel geschikte verblijfplaatsen. De boom was volledig te inspecteren omdat er op het moment van onderzoek geen blad aan de boom zat.

Aanvullende beoordeling

Als aanvulling op de oorspronkelijke opdracht hebben wij ook gebouw 2 t/m 8, de rest van gebouw 1, een lindeboom op het voorterrein en het achterterrein geïnspecteerd op vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde soorten.

Resultaten

Liftschacht gebouw 1

Wij hebben geen potentieel geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen aangetroffen in de liftschacht. De scheuren en kieren in de buitenzijde van de schacht blijken bij benadering namelijk zeer oppervlakkig (zie foto 2, links) en daardoor niet geschikt als verblijfplaats. Op één plek zit een opening die leidt naar een open ruimte tussen de lift en de schacht (zie foto 2, rechts). In en om de opening zijn geen sporen van vleermuizen zichtbaar. In de open ruimte tocht het sterk en daarom is deze ruimte niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. We hebben ook geen sporen, zoals bijvoorbeeld uitwerpselen, van vleermuizen aangetroffen.

Foto 2. Kieren in de liftschacht (foto links) en open ruimte tussen lift en schacht (foto rechts)

Paardenkastanje

Wij hebben geen holten of andere voor vleermuizen potentieel geschikte verblijfplaatsen aangetroffen in deze boom. Wel hebben wij een oud nest van houtduif aangetroffen in een takkelsel van deze boom. Nesten van houtduif zijn alleen beschermd als ze in gebruik zijn.

Gebouw 3 en 5 t/m 8

In gebouw 3 en 5 t/m 8 hebben wij geen (potentiële) vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde soorten waargenomen.

Gebouw 2

Vleermuizen

Achter ten minste één van de afgetimmerde ramen van gebouw 2 (zie foto 2, links) is een zomer- en/of paarverblijf van vleermuizen aanwezig. Dit hebben wij vastgesteld aan de hand van relatief verse uitwerpselen (zie foto 3, rechts). Wij sluiten niet uit dat achter andere afgetimmerde ramen van het gebouw meer vergelijkbare verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Ook achter de houten gevelbetimmering van dit gebouw zijn vermoedelijk zomer- en/of paarverblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn het hele jaar door streng beschermd.

Foto 3. Afgetimmerd raam (foto links) en vleermuiskeutels achter aftimmering (foto rechts)

Postduif

Op de zolderverdieping hebben wij een bewoond nest van een postduif aangetroffen met daarin een ei en een jonge postduif. Bewoonde nesten van postduiven zijn streng beschermd. In tegenstelling tot wat in de eerder genoemde quickscan staat vermeld, hebben wij op de zolder van gebouw 2 geen braakballen van uilen of andere sporen aangetroffen die duiden op een nest- of rustplaats van uilen. De veelvuldige aanwezigheid van duiven vormen tevens bewijs dat er geen uilen aanwezig zijn.

Gebouw 4

Wij hebben uitwerpselen van vleermuizen aangetroffen op vier plaatsen achter openingen in de gevels van gebouw 4 (zie foto 4). Het gaat om twee plaatsen in de zuidoostelijke gevel en twee plaatsen in de zuidwestelijke gevel. De achterliggende spouwmuur is dus mogelijk in gebruik of in gebruik geweest door vleermuizen als winter-, kraam-, zomer- en/of paarverblijfplaats. Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn het hele jaar door streng beschermd.

Foto 4. Opening naar spouwmuur (foto links) en vleermuiskeutels (binnen gele cirkels)

Gebouw 1

In de liftschacht van gebouw 1 zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Echter, langs de dakranden van dit gebouw is een groot aantal scheuren en openingen aanwezig. Deze hebben wij vanwege de locatie en daarmee om veiligheidsredenen niet volledig kunnen inspecteren. Het is dus niet uitgesloten dat er aan de dakranden van gebouw 1 ook verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn.

Linde voorterrein

Er zijn twee inrottende wonden aanwezig in takken van de linde op het voorterrein. Bij nadere inspectie blijken deze wonden erg oppervlakkig en daarmee niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen of als nestlocatie voor holtenbroedende vogels. Wel hebben wij, net als bij de paardenkastanje, in deze boom een oud nest van houtduif aangetroffen. Nesten van houtduif zijn alleen beschermd als ze in gebruik zijn.

Achterterrein

Levendbarende hagedis

In de eerder genoemde quickscan staat aangegeven dat het achterterrein geschikt als leefgebied voor levendbarende hagedis. Wij kunnen de aanwezigheid van levendbarende hagedis echter uitsluiten. Deze soort heeft namelijk een duidelijke voorkeur voor vochtige terreinen, wat het achterterrein niet is. Daarnaast zijn er uit het recente verleden geen meldingen bekend van levendbarende hagedissen in de directe omgeving. Tot slot is het gebied niet eenvoudig te bereiken vanuit locaties waar de soort wel is waargenomen. Dit laatste vanwege de ligging van het achterterrein in de bebouwde kom, waardoor er talloze obstakels aanwezig zijn (zoals verkeer en huiskatten).

Konijn

Er zijn meerdere konijnenholen aanwezig op het achterterrein. Konijnen zijn op nationaal niveau beschermd.

Vos

Holen van vos zijn, ondanks wel vermeld in de quickscan, niet aanwezig op het achterterrein.

Conclusie en advies

Liftschacht gebouw 1

Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig in de liftschacht. Verblijfplaatsen van vleermuizen vormen daarom geen belemmering voor werkzaamheden aan de liftschacht.

Paardenkastanje

Verblijfplaatsen van vleermuizen vormen ook geen belemmeringen voor het kappen of snoeien van de paardenkastanje. Er zijn namelijk geen verblijfplaatsen van vleermuizen in deze boom aanwezig. In het broedseizoen kunnen er wel nesten houtduif of misschien andere vogelsoorten in deze boom aanwezig zijn. Wij adviseren daarom om de boom te kappen of te snoeien tussen 1 december en 1 maart. De kans op aanwezigheid van bewoonde nesten is dan het kleinst. Buiten die periode mag ook gekapt of gesnoeid worden, maar alleen als vooraf duidelijk is dat er geen bewoonde nesten in de boom aanwezig zijn.

Gebouw 2

Vleermuizen

Er is naar alle waarschijnlijkheid ten minste één zomer- en/of paarverblijfplaats van vleermuizen aanwezig in gebouw 2. Het is goed mogelijk dat er meer van dit type verblijfplaatsen aanwezig zijn. Om vast te stellen om welke soorten en aantallen vleermuizen het gaat, moet nader onderzoek worden uitgevoerd. Dergelijk nader onderzoek moet op verschillende momenten worden uitgevoerd in de periode tussen half april en eind september. Vervolgens moet worden bepaald of de geplande werkzaamheden aan of bij het gebouw ontheffingsplichtig zijn.

Duiven

Voor het bewoonde duivennest op de zolder van gebouw 2 adviseren wij om de zolder tot ongeveer half februari 2019 niet te betreden, om verstoring te voorkomen. Bovendien moet het nest toegankelijk blijven voor volwassen duiven die het jong moeten voeden. Na half februari 2019 is het jong zelfstandig en heeft het jong het nest verlaten. Dan kan het gebouw worden afgesloten om nieuwe broedgevallen te voorkomen.

Gebouw 4

Het is mogelijk dat er winter-, kraam-, zomer- en/of paarverblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn in de spouwmuren van gebouw 4. Om vast te stellen om welke soorten en aantallen vleermuizen het gaat, moet nader onderzoek worden uitgevoerd. Dergelijk nader onderzoek moet op verschillende momenten worden uitgevoerd in de periode tussen half april en eind september. Vervolgens moet worden bepaald of de geplande werkzaamheden aan of bij het gebouw ontheffingsplichtig zijn.

Gebouw 1

Het is mogelijk dat er zomer- en/of paarverblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn achter scheuren, kieren en openingen in van gebouw 1 (met uitzondering van de liftschacht). Om vast te stellen om welke soort en aantallen vleermuizen het gaat, moet nader onderzoek worden uitgevoerd. Dergelijk nader onderzoek moet op verschillende momenten worden uitgevoerd in de periode tussen half april en eind september. Vervolgens moet worden bepaald of de geplande werkzaamheden aan of bij het gebouw ontheffingsplichtig zijn.

Linde voorterrein

Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig in de linde op het voorterrein. Verblijfplaatsen van vleermuizen vormen daarom geen belemmering voor het kappen of snoeien van deze boom. In het broedseizoen kunnen er wel nesten van houtduif in deze boom aanwezig zijn. Wij adviseren daarom om de boom te kappen of te snoeien tussen 1 december en 1 maart. De kans op aanwezigheid van bewoonde nesten is dan het kleinst. Buiten die periode mag ook gekapt of gesnoeid worden, maar alleen als vooraf duidelijk is dat er geen bewoonde nesten aanwezig zijn.

Achterterrein

Op het achterterrein zijn verblijfplaatsen aanwezig van konijnen in de vorm van hollen. Konijnen zijn op nationaal niveau beschermd, maar in Noord-Brabant geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen voor deze soort een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Zorgvuldig handelen is echter vereist. Daarom adviseren wij om de konijnenhollen in kaart te brengen en de hollen te ontzien tussen januari en juni. Dat is namelijk de periode waarin konijnen jongen hebben die nog niet in staat zijn om zelfstandig te vluchten.

Samenvatting vervolgstappen

- behouden van bewoonde nesten van houtduif in bomen door te werken buiten het broedseizoen of door aanvullende nestcontroles;
- behouden van het bewoonde nest van postduif in gebouw 2 door te wachten met werkzaamheden tot het jonge dier is uitgevlogen. Vervolgens de toegang tot het gebouw voor vogels blokkeren om nieuwe broedgevallen te voorkomen;
- uitvoeren van nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen in gebouw 1, gebouw 2 en gebouw 4;
- in kaart brengen van konijnenhollen en deze bij werkzaamheden te ontzien tussen januari en juni.

Hebt u na het lezen van dit rapport nog vragen?

Neem dan gerust contact op met Jasper Verhaar, bereikbaar via 088 - 262 72 00.

Met vriendelijke groet,

Uw veelzijdig specialist,
Cobra adviseurs bv

Joost Verhagen
Directeur

Cuijk, 18 februari 2019

Contactgegevens
Cobra adviseurs bv
info@Cobra-adviseurs.nl
www.Cobra-adviseurs.nl
T. 088 – 262 72 00

Centraal postadres
Franssenstraat 66
5434 SJ Vianen (NB)

Bedrijfsgegevens
KvK Eindhoven 17232157
Btw-nr. NL 8199.70.220.B01
IBAN NL90 INGB 0008 5217 90

Voor meer informatie over
Cobra bezoek onze websites
www.Cobra-Adviseurs.nl
info@Cobra-Adviseurs.nl